

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาส่วนแรกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงปัญหาและอุปสรรค จากการบริหารงานภายในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่วนการศึกษาส่วนที่สอง ใช้การประชุมอภิปรายปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ระเบียบวิธีการวิจัยในการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาช่วงที่ 1 : ปัญหาอุปสรรคที่พบในการบริหารงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบรายบุคคลและแบบรายกลุ่ม แล้วนำข้อมูลจากเทปบันทึกเสียงทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจะได้ทราบปัญหาอุปสรรคนั้นๆ โดยเก็บข้อมูลจากข้าราชการตำแหน่งประเภทผู้บริหารและตำแหน่งวิชาการ จำนวน 14 คน และข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไปวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 16 คน (ชื่อตำแหน่งเรียกตามพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 3 การกำหนดตำแหน่งการบรรจุและแต่งตั้ง มาตรา 18) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรที่ทำหน้าที่ด้านต่างๆ ให้เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร โดยคำนึงถึงความครอบคลุมทุกหน้าที่ ประกอบด้วย

ตำแหน่งประเภทผู้บริหารและตำแหน่งวิชาการ จำนวน 14 คน ประกอบด้วย คณบดีจำนวน 1 คน รองคณบดีฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 6 คน ผู้ช่วยคณบดี จำนวน 1 คน หัวหน้าภาควิชา จำนวน 3 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน

ตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป (เลขานุการภาควิชาฯ) จำนวน 5 คน รักษาการตำแหน่งเลขานุการคณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 1 คน หัวหน้างาน 2 คน รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าหน่วย/หัวหน้าฝ่าย จำนวน 7 คน และเจ้าหน้าที่/พนักงานวิทยาศาสตร์/นักวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 คน (รายละเอียดแสดงดังตารางในภาคผนวก ข) เหตุผลที่กำหนดศึกษากลุ่มตัวอย่างดังที่กล่าวมาข้างต้นเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริหาร ระยะเวลาเกินกว่า 5 ปี ซึ่งจัดได้ว่าเป็นผู้มีความชำนาญ เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ทางการบริหารเป็นอย่างดี ซึ่งตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของกลุ่มตัวอย่างได้สัมผัสกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ มาอย่างมากมายในการบริหารงานภายในคณะเภสัชศาสตร์

กอร์ปกับเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร ภายในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 เครื่องบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก

1.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก หรือสั่งการ การควบคุม การรายงานและการงบประมาณ (ภาคผนวก ก)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือและนัดแนะเวลา ในการขอสัมภาษณ์ พร้อมทั้งส่งตัวอย่างคำถามแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง ได้มีโอกาสเตรียม ประเด็นในการตอบคำถามและประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม

2.2 เมื่อถึงเวลานัดหมายผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแนะนำตัวเอง อธิบายถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขออนุญาตบันทึกเทป จากนั้นเริ่มต้นการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียง ตลอดเวลาของการสัมภาษณ์

2.3 วิธีการสัมภาษณ์ใช้การสัมภาษณ์แบบเดี่ยวเป็นรายคน หรือการสัมภาษณ์เป็น รายกลุ่ม (2-3คน) แล้วแต่ความสะดวก เช่น หากกลุ่มตัวอย่าง 2-3 ราย มีเวลาว่างพร้อมกัน ผู้วิจัยก็จัด ในรูปแบบการสนทนากลุ่ม แต่หากกลุ่มตัวอย่างมีเวลาว่างเพียงคนเดียว โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ทำ หน้าที่ผู้บริหารระดับสูงภายในคณะฯ ผู้วิจัยก็ใช้การสัมภาษณ์แบบเดี่ยวเป็นรายบุคคล

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ พร้อมทั้งมอบของที่ระลึก ให้กับกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของเสียงที่บันทึก อีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลจากเทปบันทึกเสียงทั้งหมด มาถอดเทป และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปถึงประเด็น ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ในการบริหาร ซึ่งในการวิเคราะห์เนื้อหานั้น ขั้นแรกผู้วิจัยอ่านข้อมูลที่เก็บได้จาก ตัวอย่างคนที่หนึ่งจนเข้าใจ แล้วทำการระบุปัญหาต่างๆ ในข้อมูลว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งการจัดหมวดหมู่ ปัญหาจะได้รับการปรับปรุงไปเรื่อยๆ ในระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วย กำหนดคำถามที่ควรถามในกลุ่มตัวอย่างคนต่อไป ซึ่งจะช่วยให้คำถามครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและเป็นการถามในประเด็นที่น่าสนใจตามข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างรายก่อน โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย

เช่นนี้จนข้อมูลอ้อมตัว หรือผู้ให้ข้อมูลคนล่าสุดไม่ได้ให้ข้อมูลใหม่ที่ต่างจากที่มีอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงยุติการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในช่วงที่ 2: การประชุมเพื่ออภิปรายปัญหาอุปสรรคจากการบริหารงาน และข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหา

หลังจากผู้วิจัยได้ผลการศึกษาเบื้องต้นจากการศึกษาในช่วงที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในช่วงต่อไป เพื่ออภิปรายและหาข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สืบเนื่องจากการวิจัยในส่วนนี้เป็นการศึกษาด้วยการอภิปรายผลกลุ่มย่อยถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานภายในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องอาศัยกลุ่มตัวอย่างที่มีทักษะและประสบการณ์การปฏิบัติงานสูง โดยผู้วิจัยกำหนดแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะงาน ดังนี้

1. ตำแหน่งประเภทผู้บริหารและตำแหน่งวิชาการ จำนวน 14 คน ประกอบด้วย คณบดี จำนวน 1 คน รองคณบดี จำนวน 6 คน ผู้ช่วยคณบดี จำนวน 1 คน หัวหน้าภาควิชา จำนวน 3 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน

2. ตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป จำนวน 5 คน ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการภาควิชาฯ รักษาการตำแหน่งเลขานุการคณะฯ จำนวน 1 คน หัวหน้างาน จำนวน 2 คน รักษาการหัวหน้าหน่วยการเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 คน รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าหน่วย/หัวหน้าฝ่าย จำนวน 7 คน และเจ้าหน้าที่/พนักงานวิทยาศาสตร์/นักวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากการศึกษาขั้นตอนนี้เป็นการจัดประชุมอภิปรายกลุ่มย่อย ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1.1 เครื่องบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก
- 1.2 อุปกรณ์การจัดประชุม

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือและนัดแนะเวลาในการจัดประชุม พร้อมทั้งจัดส่งผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาในช่วงที่ 1 และวาระการประชุม ให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาล่วงหน้า

2.2 ในส่วนของการอภิปรายกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างในตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะนั้น ก่อนเริ่มประชุมผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษา ในช่วงแรกเสนอต่อที่ประชุม เมื่อผู้วิจัยนำเสนอจบ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมร่วมอภิปราย พร้อมระดมสมองเพื่อหาแนวทางแก้ไข พร้อมเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 ในการอภิปรายกลุ่มย่อยในกลุ่มตัวอย่างตำแหน่งประเภทผู้บริหารและ ตำแหน่งประเภทวิชาการ นั้นก่อนเริ่มประชุมผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ เมื่อผู้วิจัยนำเสนอจบจึงเปิดโอกาสให้ผู้ ประชุมร่วมกันอภิปราย พร้อมระดมสมองเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข พร้อมเสนอแนะวิธีการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและการประชุมอภิปรายจบลง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

1. หลังจากผู้วิจัย ได้จัดอภิปรายกลุ่มย่อยทั้ง 2 กลุ่มแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากเทปบันทึกเสียงทั้งหมด มาถอดเทป อ่าน และวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็นปัญหา อุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารงาน ภายในคณะเภสัช ศาสตร์ จนเข้าใจแล้วทำการระบุปัญหาต่าง ๆ ของข้อมูลว่ามีอะไรบ้าง พร้อมจัดหมวดหมู่ปัญหา อุปสรรคแยกเป็นด้านๆ จากนั้นผู้วิจัยนำผลการอภิปรายจากกลุ่มตัวอย่าง มาจัดทำเป็นแนวทางจัด หมวดหมู่ปัญหาอุปสรรคออกมาทีละด้าน จากนั้นนำผลการอภิปรายของที่ประชุมมาจัดทำเป็นแนว ทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน และครอบคลุมทุกประเด็น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็น ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหา

2. การสรุปผล โดยผู้วิจัยนำผลการประชุมอภิปรายกลุ่มย่อย มาจัดทำเป็นรายงานผล การศึกษา พร้อมกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ภายในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์